

Фондация за
прозрачни
регламенти

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ЮЦР

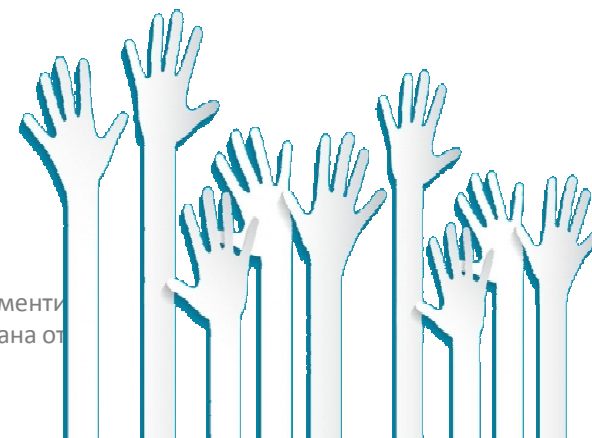
Кърджа
ли
Пазард
жик
Пловдив
Смолян
Хасково

«БЪДЕЩЕТО Е ВЪВ ВАШИ РЪЦЕ»
Проект №BG05SFOP001-2.009-0066
по оперативна програма
„Добро управление“

Южен централен район

17-18.10.2019 г., гр. Смолян

Проектът №BG05SFOP001-2.009-0066 „Бъдещето е във Ваши ръце“ на „Фондация за прозрачни регламенти“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

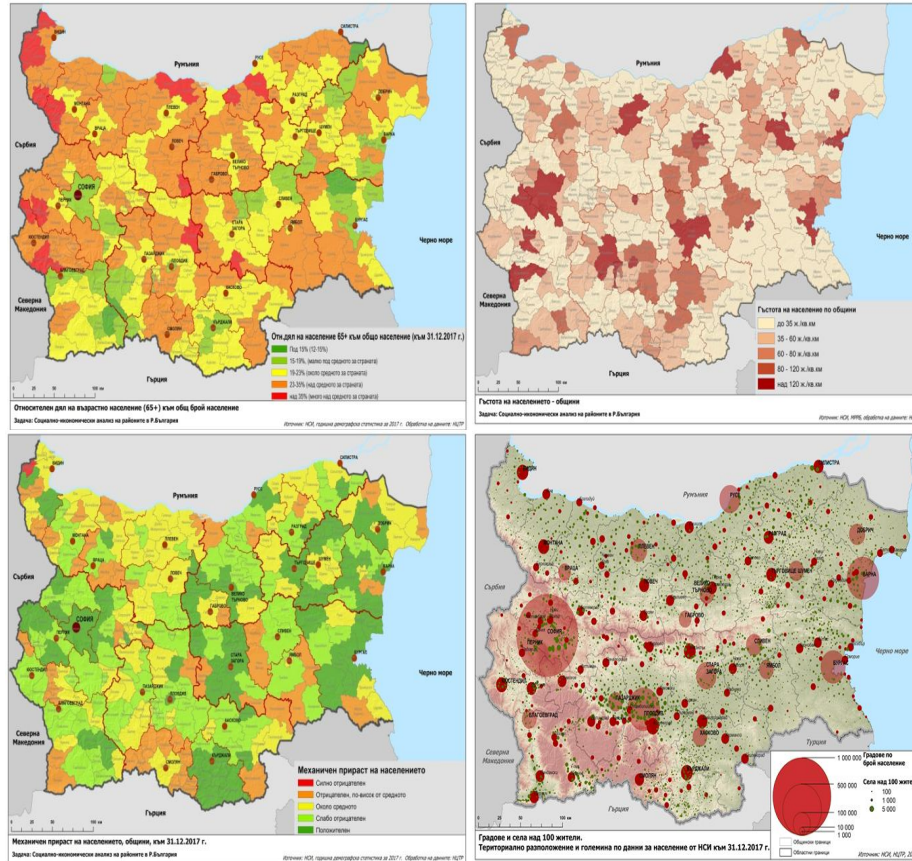

Южен централен район

**Визия– привлекателно място
за живеене, бизнес и
туризъм, с по-добри условия
за комуникация и съхранено
природно и културно
наследство.**

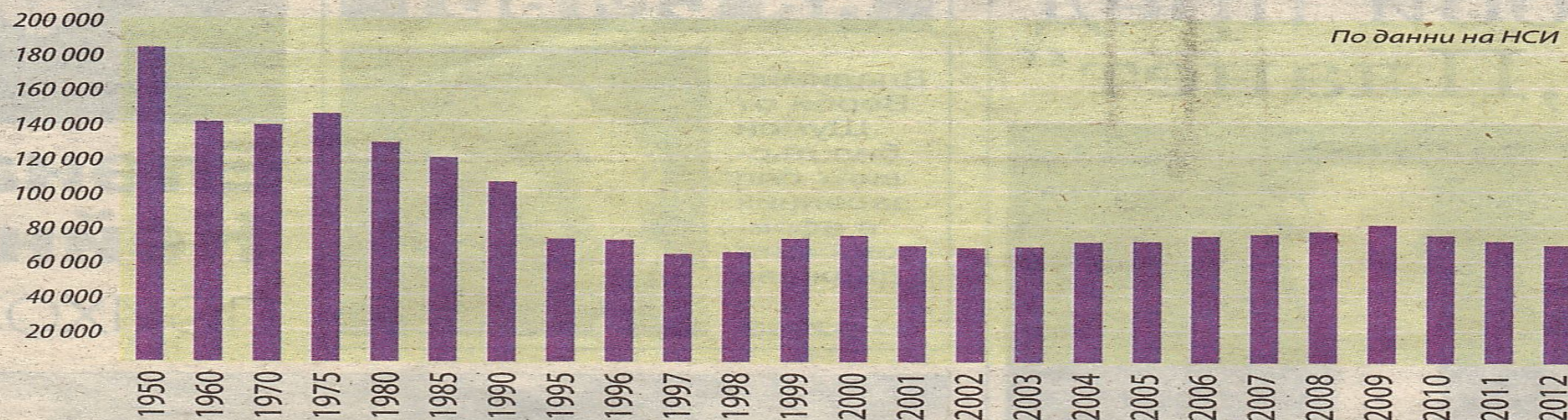
/РПР – ЮЦР/

Демография

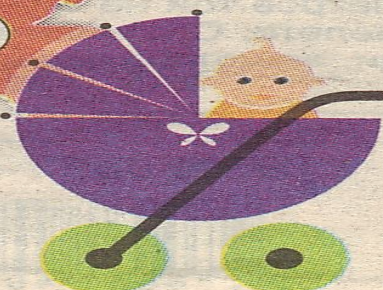
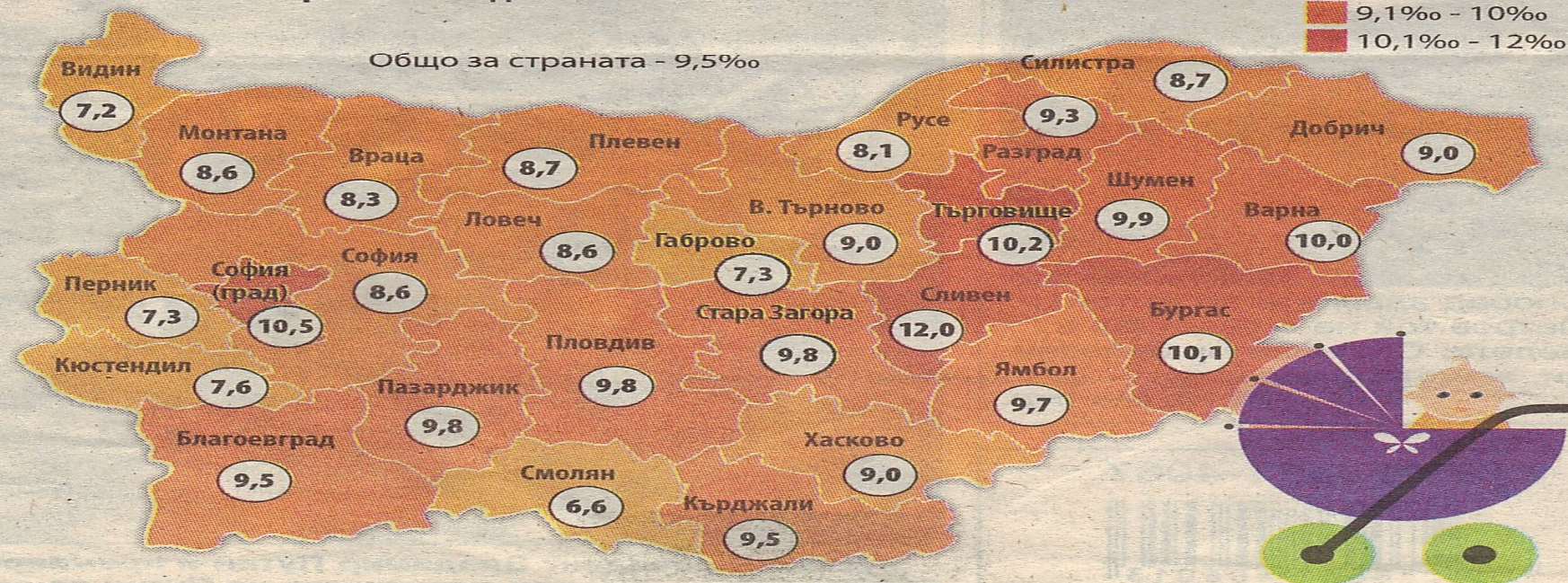
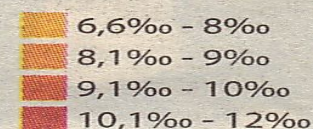
Намаляване и застаряване
Ниска раждаемост
Висока смъртност
73.5% от населението живее в градовете;
34.1% от населението концентрирано в 6 града
1 288 нас. места (22.6%) с население от 1 до 50 д.;
Дисбаланс в разпределение на населението
Отражение върху развитието

Ражданията от 1950 до 2012 година

Коефициент на раждаемост

в ‰ по области през 2012 година

Демография - ЮЦР, областите и общините

- Население ЮЦР 1 417 хил.д. (20.1%). (2017), 1 410 хил.д. (2018);
- Най-големи междуобщински различия в гъстотата на населението: **6.9 д/km²** в община Маджарово, **3385.5 д/km²** в община Пловдив;
- Най-голямо намаление на населението спрямо 2011 г. в област Смолян - **с 10.9%**
- Област Пловдив с раждаемост 9.6‰, по-висока от средната за страната (9.0‰);
- Между областите с най-голям относителен дял в миграционния поток към област София-град - Пловдив - **6.0%**;
- Към област Пловдив - **11 031 д. (9.7%)**;
- Общини с **положителен прираст** - Ардино, Минерални бани, Харманли, Пловдив, Джебел, Кърджали, Симеоновград.

Регионално и градско развитие

АА Пловдив - 5 общини - Пловдив - Марица – Родопи – Куклен - Садово,
29 агломерации към средни градове –

Пазарджик, Асеновград, Кърджали, Смолян, Хасково

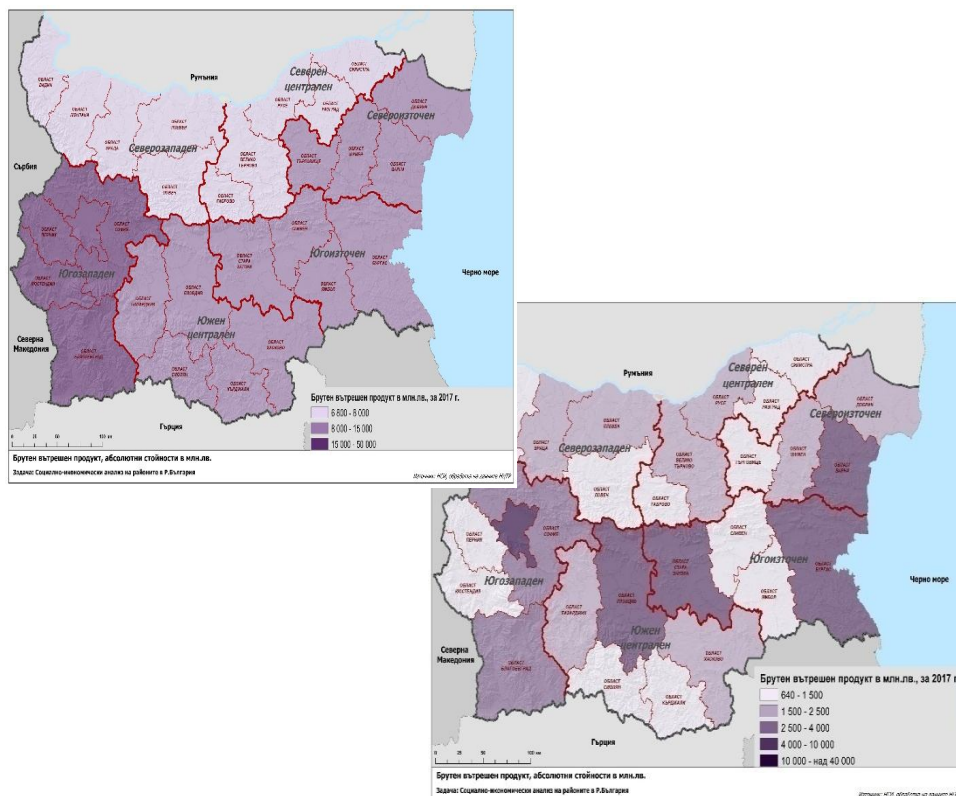
силно урбанизирани общини – 18 бр., над 50% от населението в градове над 50 хил. жит.

средно урбанизирани общини – 95 бр. общини на средни градове (town), над 50% от населението в населени места от 5 до 50 хил. жит.

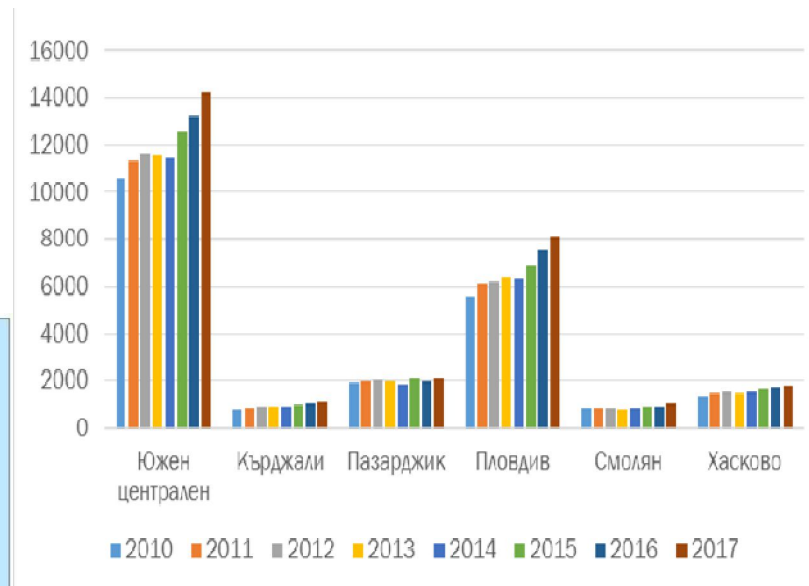
слабо урбанизирани общини – 152 бр. общини на малки градове или села (rural), над 50% от населението е в нас. места под 5 хил. жит.

Брутен вътрешен продукт (БВП)

Състояние

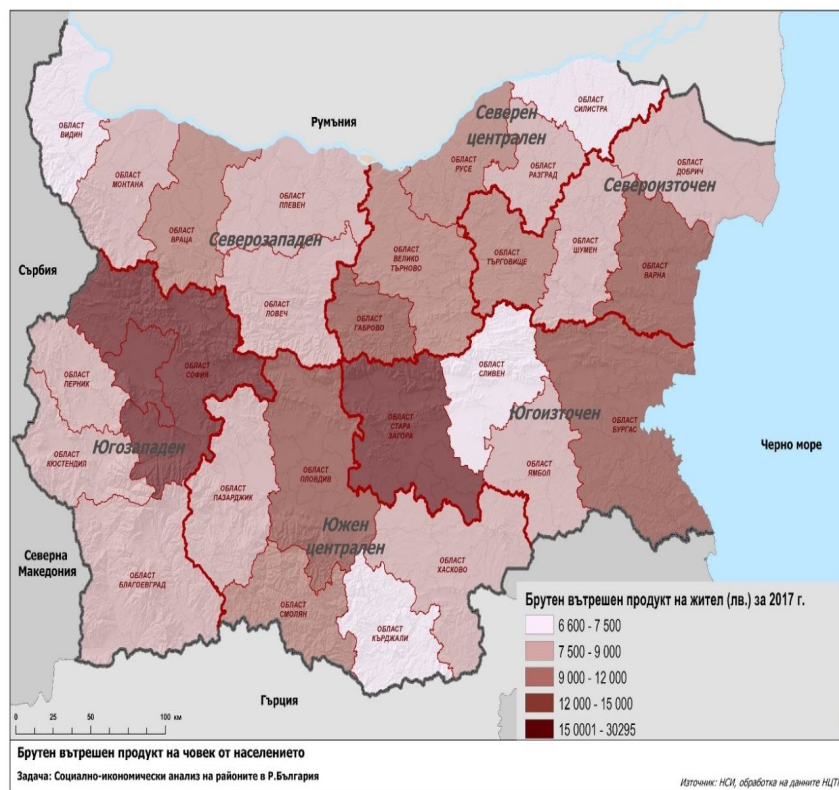
Динамика

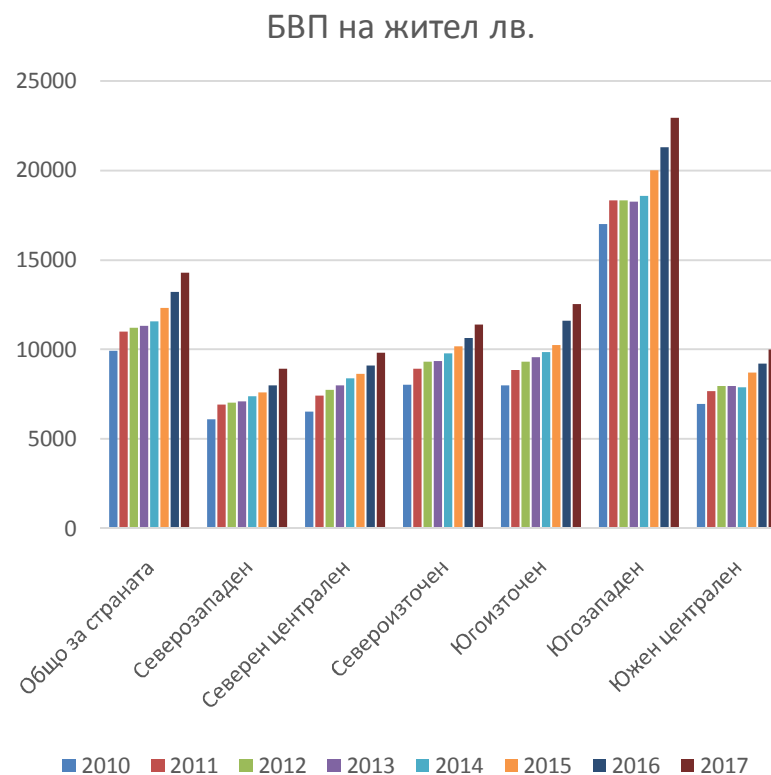
В област Пловдив се създава над 57% (8 123 млн.лв) от БВП на ЮЦР. В област Смолян около 7% (1 056 млн.лв)

БВП на жител

Състояние

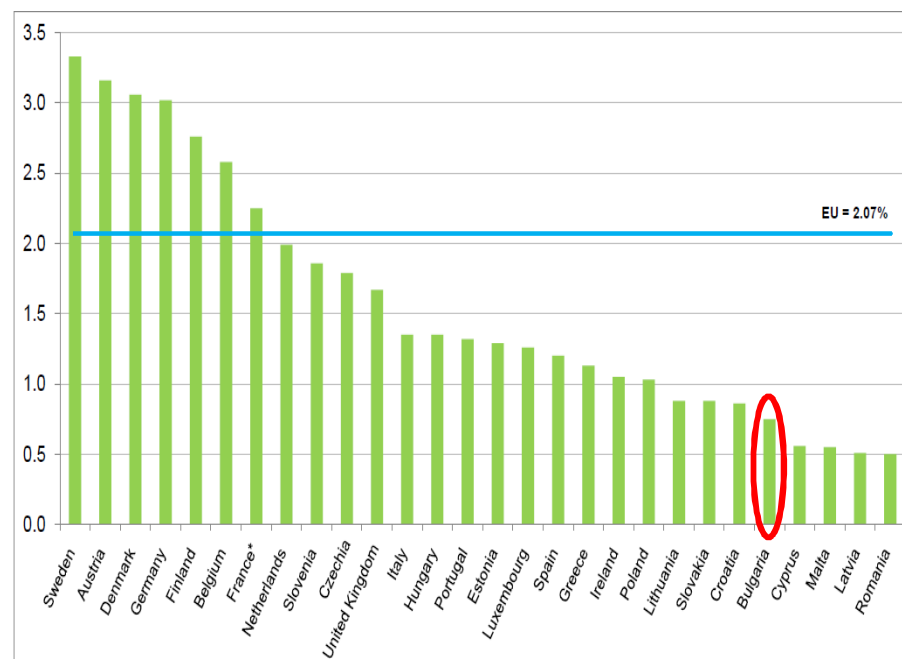
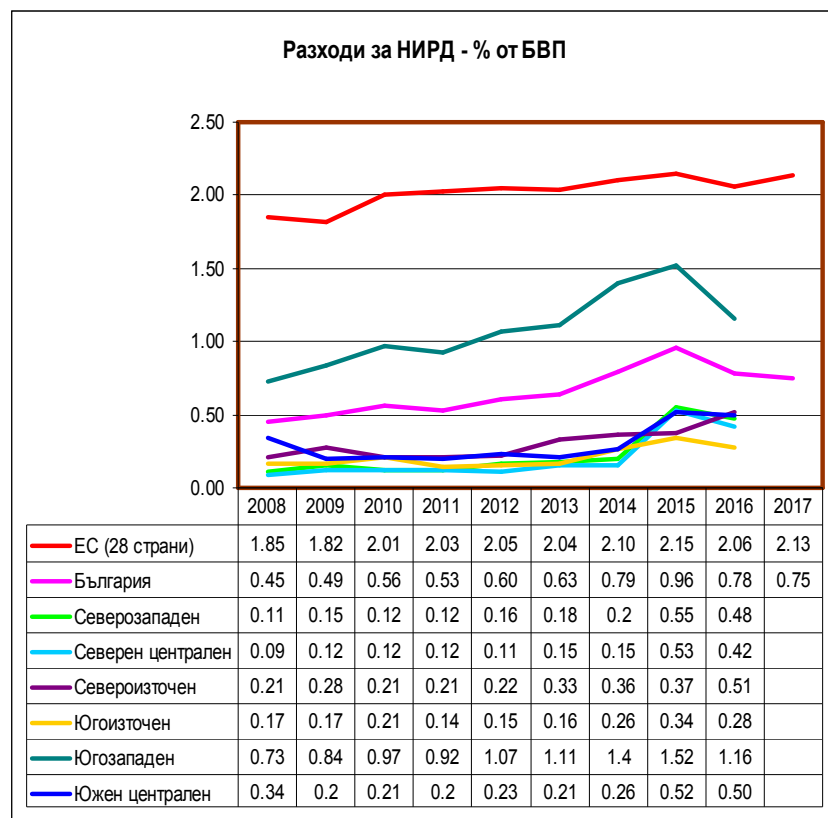

Динамика

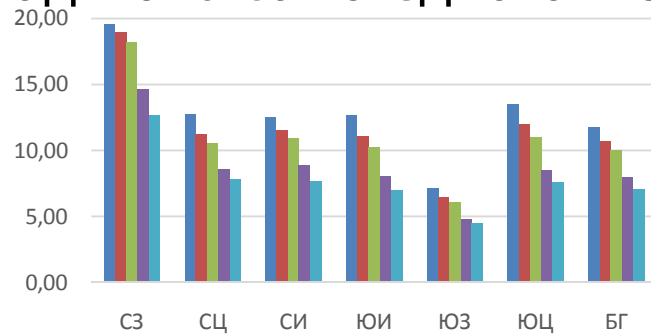
БВП в област Пловдив - 12 112 лв., област Смолян 9 742 лв. и Кърджали 7 485 лв. (2017 г.)

Разходи за НИРД - % от БВП – ниски, териториално концентрирани (ЮЗР)

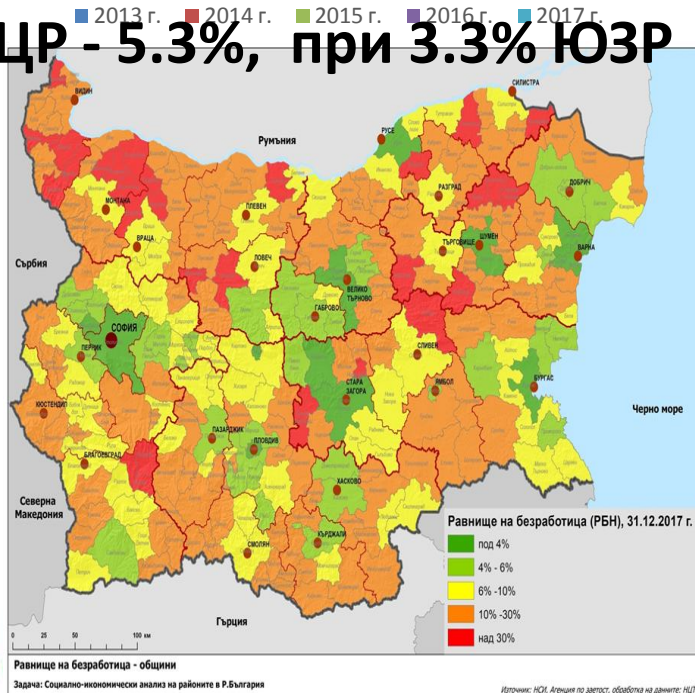

Пазар на труда

Равнище на безработица – от всички области с безработица над 10% само една от Южна България – **Смолян (10.5%)**

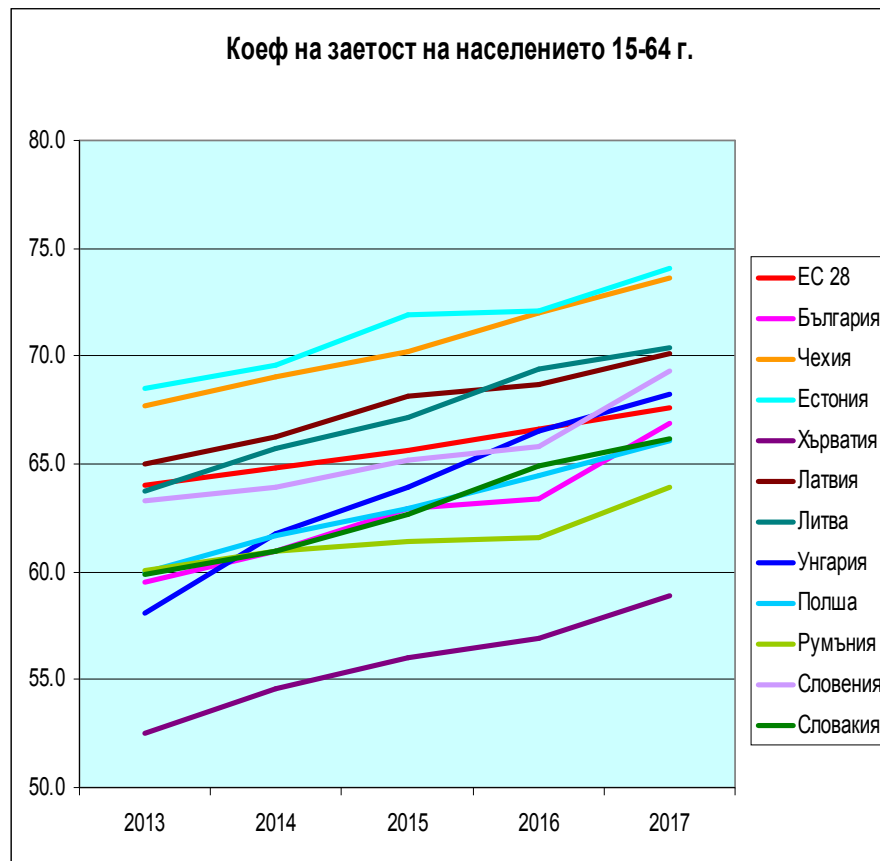
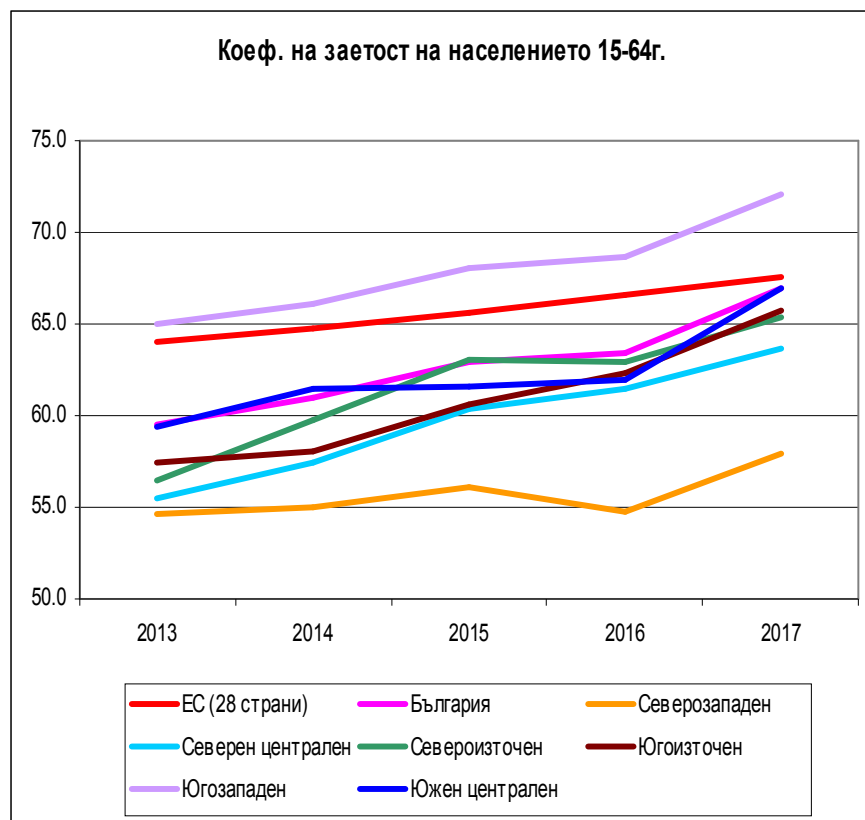
ЮЦР - 5.3%, при 3.3% ЮЗР

- Намаляване на населението в трудоспособна възраст - от 4 420 000 на 3 226 000 д.;
- Застаряване на работната сила при динамичен пазар на труда - LLL;
- Абсолютният и относителен дял на населението на възраст 65+ до около 30% през 2050;
- Натиск върху публичните разходи за пенсии, здравеопазване и социални грижи;
- Намаление на населението с около 20% до 14 годишна възраст - намаляване на учениците и училищата;

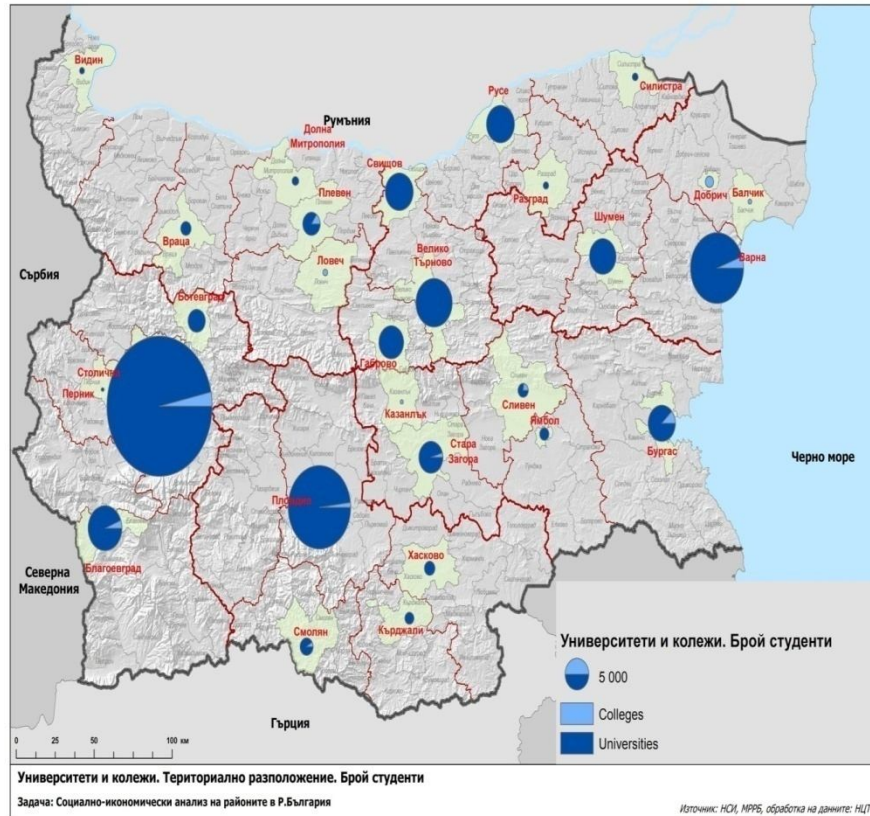
Заетост - догонване на средната за ЕС

Увеличаване на заетостта във всички области на ЮЦР в периода 2014 – 2017 г. - за ЮЦР 71.3% (20-64 г.)

Образование

Университети и колежи

Висок дял нискообразовано население, с изкл. на Смолян - област Кърджали (33.1%), Пазарджик (22.9%), Хасково (20.0%) и Пловдив (18.8%).

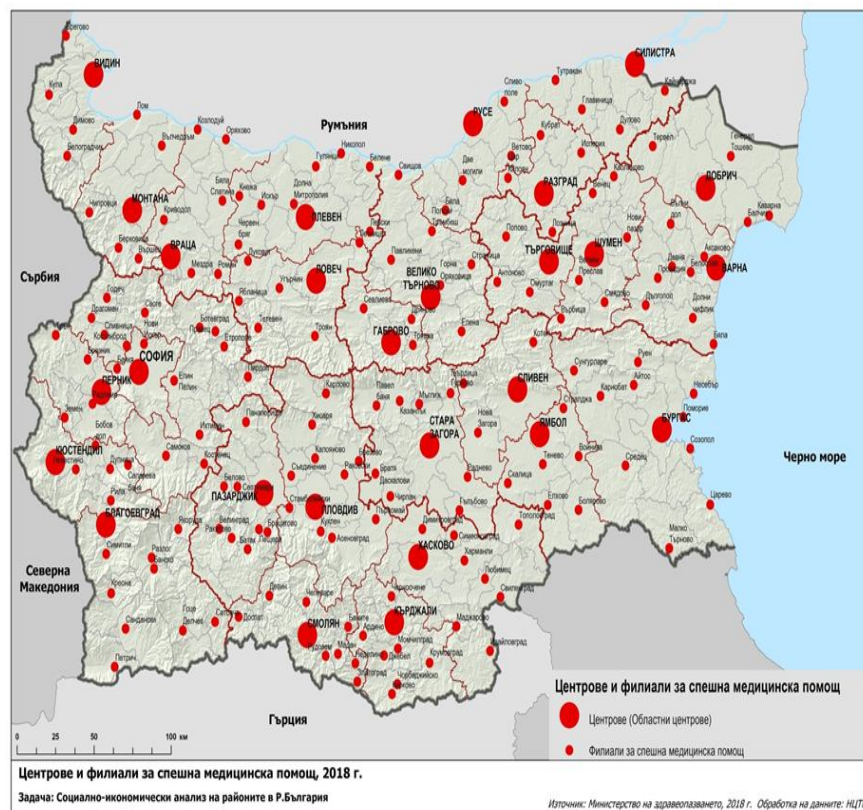
Цели до 2020 г.

- Намаляване на дела на преждевременно напусналите системите за образование и обучение под **11%** (2017–12.7%, **ЮЦР–15.9%**)
- Завършили висше образование във възрастовата група от 30 до 34 години – **36%** (2017 – 32.8%);
- Участие в предучилищно образование – **90%** (2017 – 78.4%);
- Участие на възрастните в процеса на учене – **5%** (2017 – 2.3%);
- Относителен дял на публичните разходи за образование от БВП по текущи цени – **4%** (2017 – 3.6%).

Здравеопазване

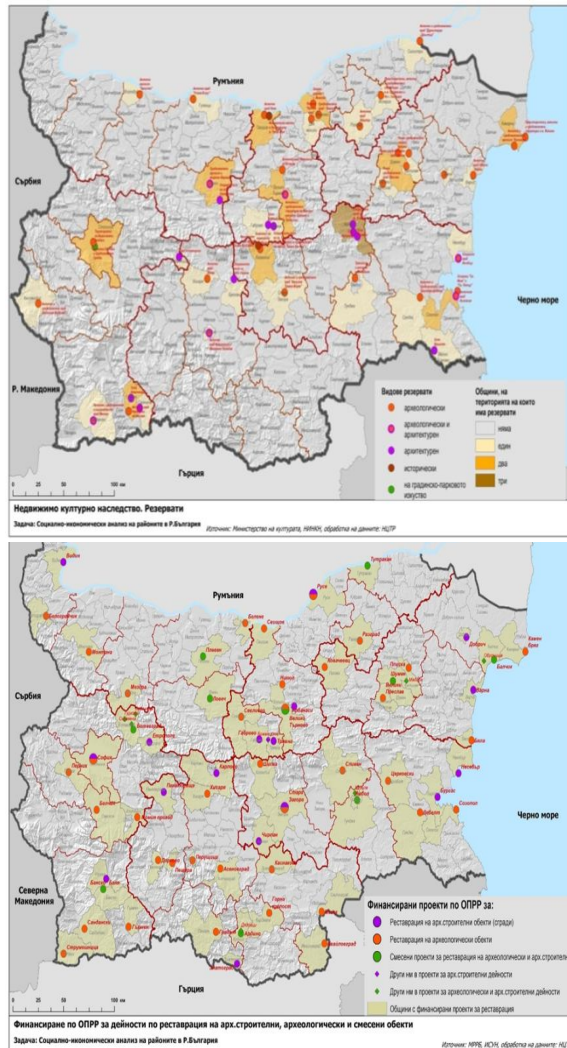
Центрове и филиали за СМП

Цели до 2020 г.

- Сnižаване на смъртността при децата от 0-1 годишна възраст **до 6.8 на 1000** живородени деца – постигнато (2017 г. - 6.4%, но Пазарджик 11.1%);
- Сnižаване на смъртността при децата от 1-9 годишна възраст **до 0.24 на 1000 души** (2017 г – 0.31%);
- Сnižаване на смъртността при подрастващите и младите хора от 10-19 годишна възраст **до 0.28 на 1000 души** (2017 г. – 0.31%);
- Сnižаване на смъртността при лицата в икономически активните групи от 20-65 годишна възраст **до 4.19 на 1000 души** (2017 г. – 5.18%);
- Увеличаване на средната продължителност на предстоящия живот на хората след навършване на 65 годишна възраст **до 16.4 г.** (2017 г. – 9.8

Културно наследство

Обезлюдяване на малките населени места - загуба на все повече елементи
Иманярска дейност, производство на фалшификати и изнасяне на културни ценности чрез нелегален трафик
Не се извършва мониторинг на НКЦ

Силни страни - туризъм

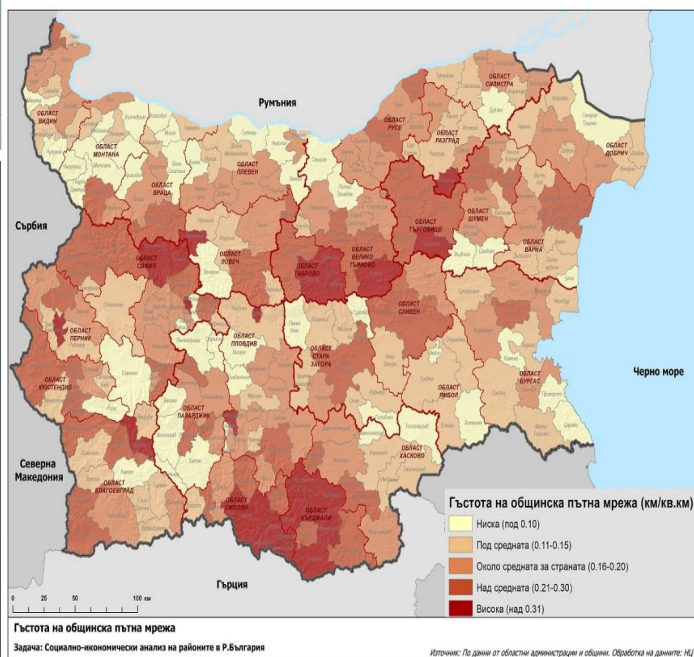
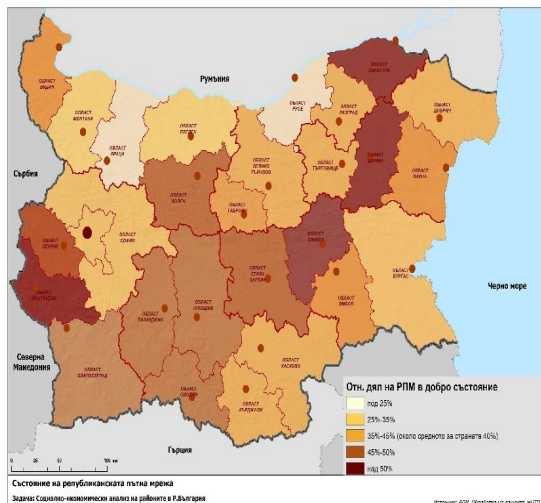
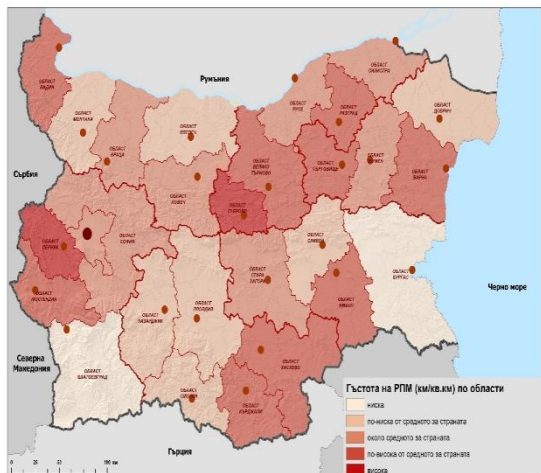
- **Исторически и културни ценности** - Пловдив е сред най-древните градове и е културна столица на Европа 2019;
- **Природни дадености**, гори, планини, минерални извори – потенциал за развитие на туризъм в четири сезона;
- **Човешки ресурс** и **опит** натрупан през годините;
- Развита **хотелска база**;
- **Традиции** при представяне на розобер и винопроизводство;
- Богати **ловни полета**;
- Разнообразен **културен календар**.

Развитие на туризма

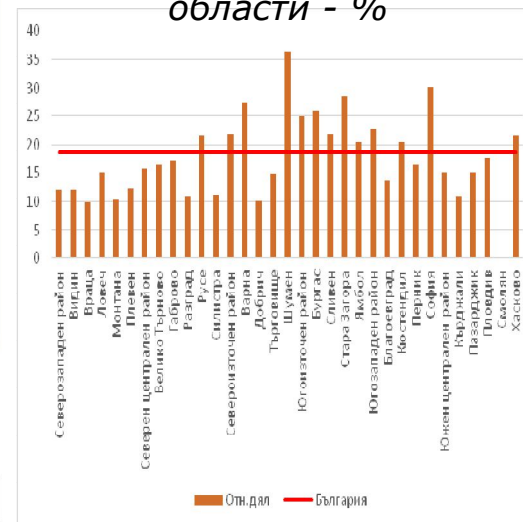
- Една от най-значимите перспективи **за развитие на Южен централен район**
- Потенциал за развитие на **зимен туризъм, воден, ловен, риболовен, културен, религиозен, екотуризъм, селски, лечебен, конгресен** и др.
- Реставрация, консервация, социализация и изграждане на съпътстваща инфраструктура на **значими археологически и природни обекти** и превръщането им в туристически атракции;
- Изграждане на **специализирана туристическа инфраструктура** и осигуряване на достъп до туристическите обекти;
- **Маркетинг** на дестинациите с акцент върху по-значими културни и природни атракции чрез обмен на ноу-хау и добри практики в областта на туризма.

Републиканска и общинска пътна мрежа (характеристики)

ЮЦР с най-нисък показател за относителен дял на първокласната пътна мрежа

Относителен дял на автомагистрала и първокласни пътища по области - %

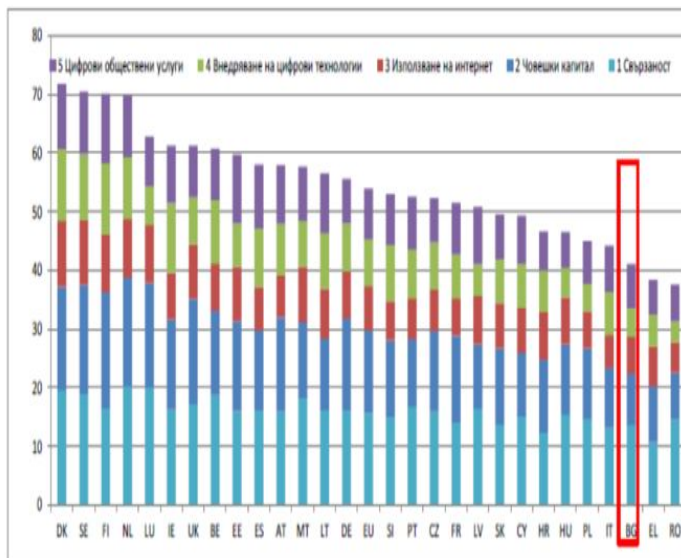

ЮЦР-обща дължина 4 089 km. , 194 km АМ, 415 km I клас

Телекомуникации

Цифровата инфраструктура моделира пространството чрез намаляване на времето и подобряване достъпа до информация и знания, работни места и услуги.

Класация по индекса за навлизането на цифровите технологии в икономиката и обществото (DESI) за 2018 г.

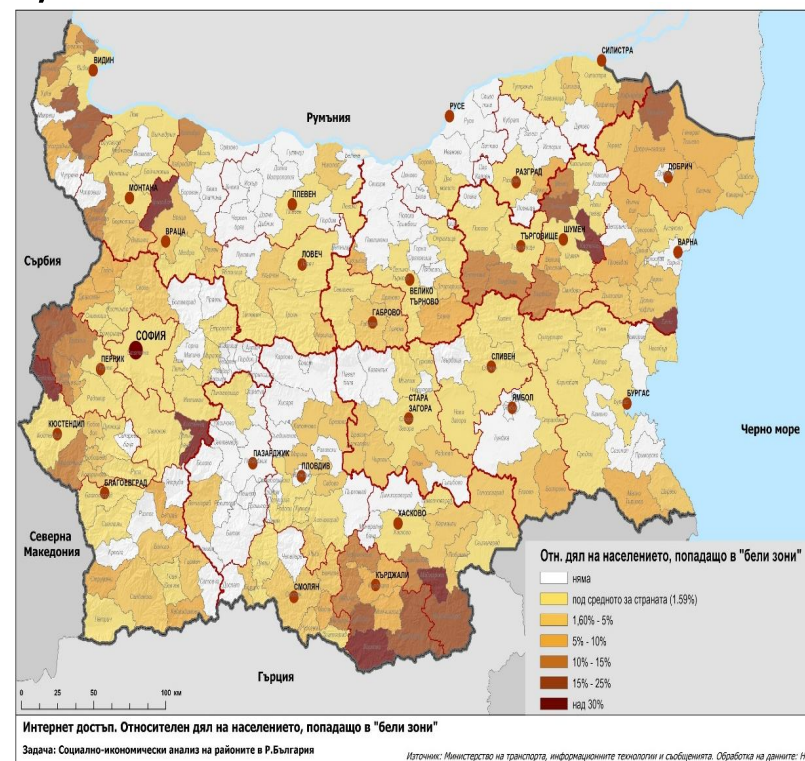
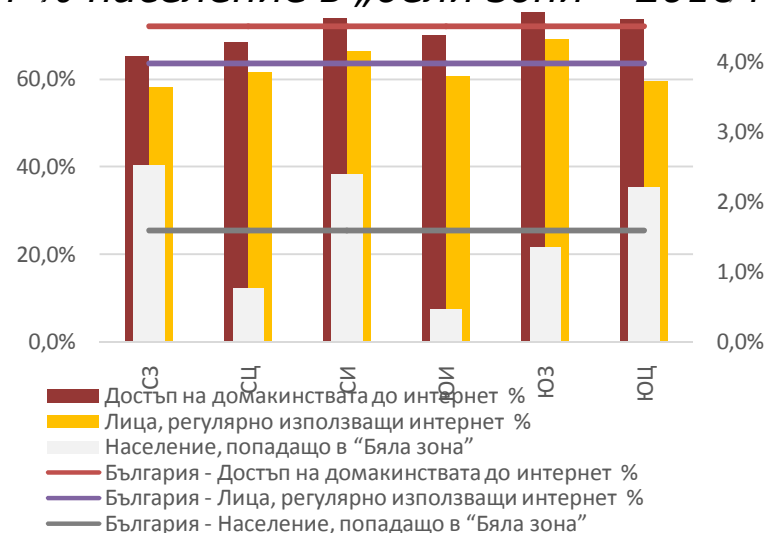

- **Напредък** в широколентова свързаност и разпространение на бърз широколентов достъп – районите под 75% покритие при 85% за ЕС
- **Ниско ниво** на уменията за използване на цифровите технологии от населението
- **Интернет** се използва преди всичко с **развлекателна цел**: социални мрежи
- **Изостава** цифровизацията на стопанската дейност
- **Цифровите обществени услуги** продължават да са под средното равнище за ЕС, макар че за предприятията се подобряват

Широколенов достъп

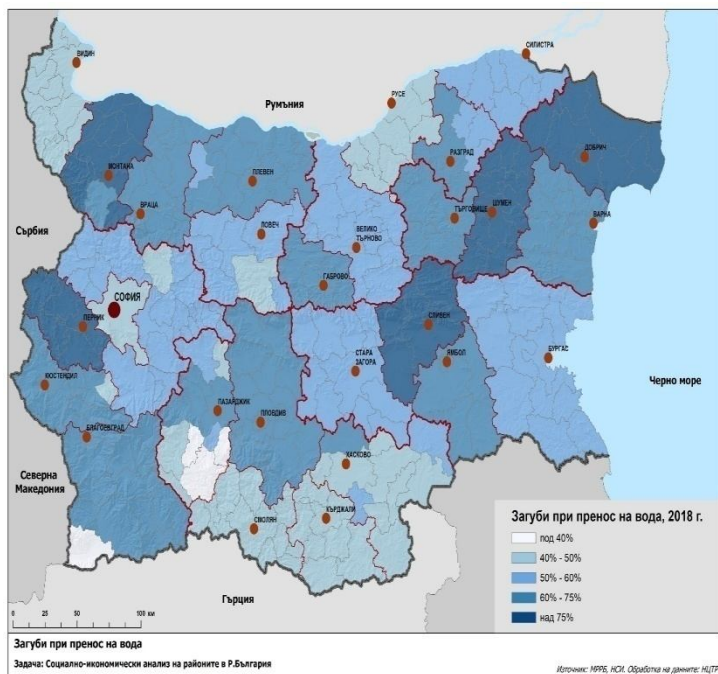
Най-зле представящ се е ЮЦР, най-изоставаща област - Кърджали, с най-нисък дял в страната и повече от 1/3 от населението, попадащо в бяла и сива зона.

Основни показатели: % домакинства с достъп до интернет, % лица, регулярно използващи интернет и % население в „бели зони“ - 2018 г.

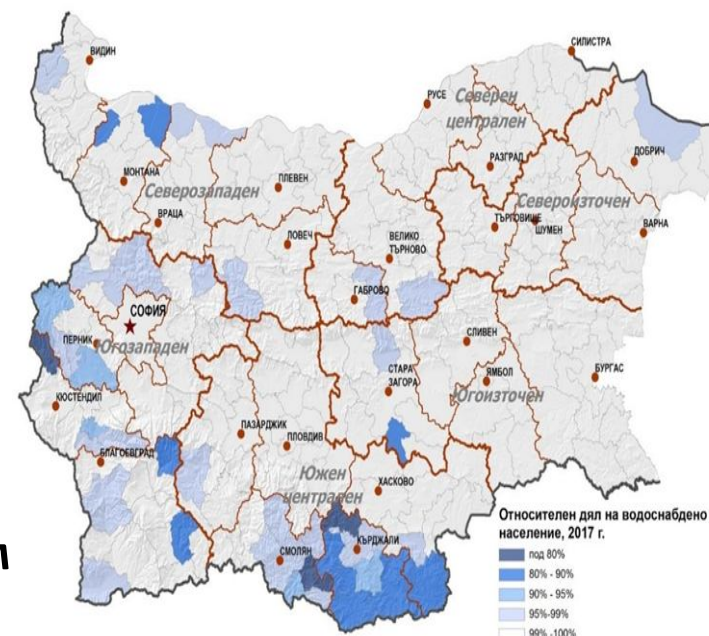

Водоснабдяване

- България е по-напред от редица европейски страни - 99,4% от населението получава централизирано водоснабдяване (проблеми в отделни общини от области Кърджали и Смолян). **ЮЦР – 98.4%. Под 70% общини Неделино и Мадан.**

- Режим на водоснабдяване:
проблеми в общини **Джебел, Симеоновград (80%), Черно очене**

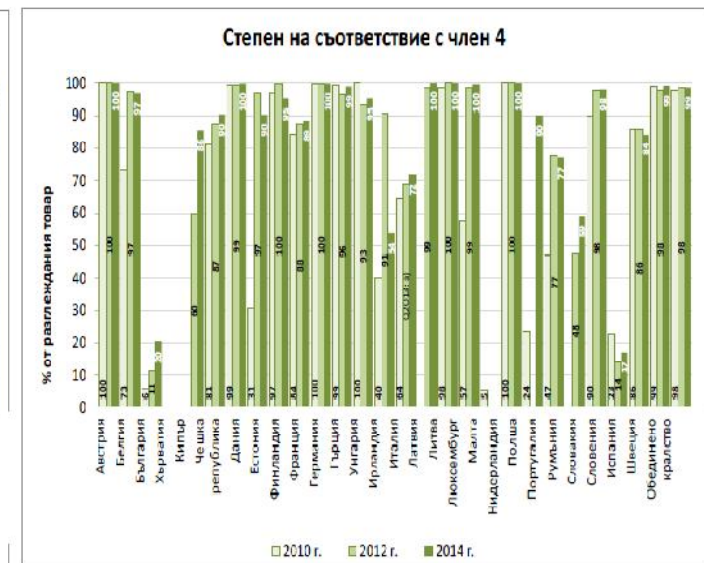
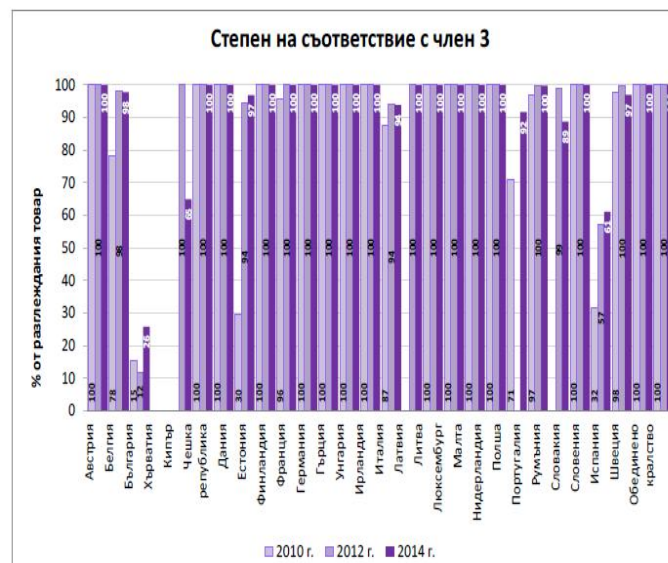
- Загуби на вода:** сред най-високите в Европа - 60% (**ЮЦР 54%**)
- Качество на питейната вода:** отклонения в някои от зоните за водоснабдяване (Велинград, Кърджали и Хасково)

Канализация и пречистване

България все още е далеч от постигане на съответствие с изискванията на *Директивата за пречистването на градските отпадъчни води (ДПГОВ)*

- 76% от населението е обхванато от канализационни системи (най-малко в области Пл, Рз, Сс, Кж)
- 63% от населението е обхванато от ПСОВ - най-малко в области Кърджали (38,7%) Смолян (42,9%)
- **ЮЦР население свързано с канализация 2013 - 72.0%, 73.7% - 2017 г. ПСОВ 53.6%**

**Спешна
необходимост
от
доизграждане,
подмяна, рекон
струкция и
модернизация
на Вик
инфраструктура
та**

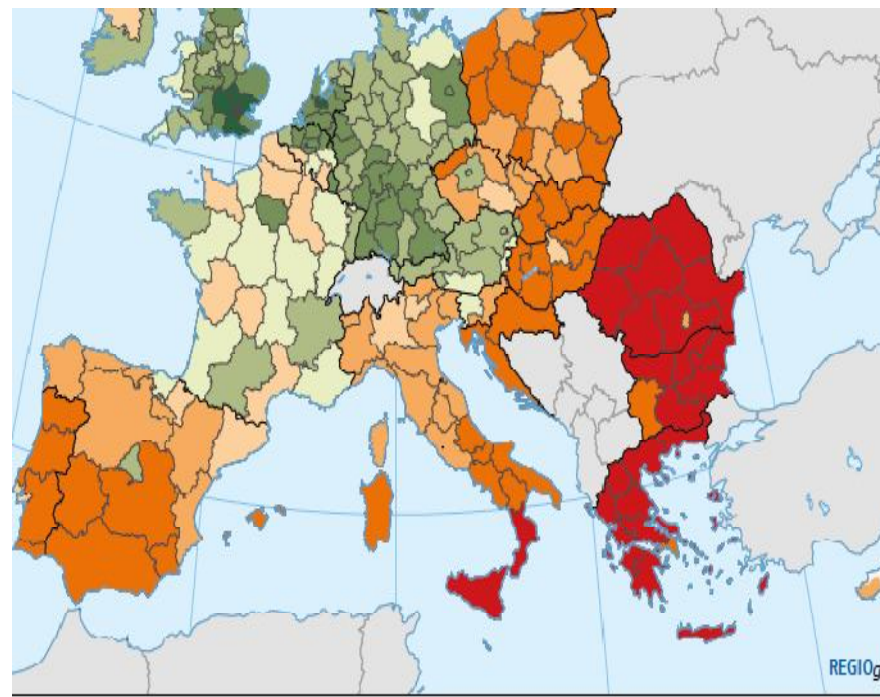
Биоразнообразие и НЕМ

- Обявени 1015 защитени територии (**5.3% от територията** при 5.2% през 2014 г.). **ЮЦР - 5,48%, Смолян и Хасково – под 1%**
- До края на 2016 г. приети 339 защитени зони от “Натура 2000”, (**34.4% от територията на страната**) - **на трето място в ЕС**, с индекс на достатъчност на мрежата близо 100%. Общини Неделино и Джебел – без защитени зони, но **ЮЦР с 44,5%**.
- Общини **с най-висок дял на природозащита - над 95%** и най-висока степен на ценност на биоразнообразието – **Борино**, Копревщица, Чупрене, М. Търново, **Лъки** и Чипровци.
- **Огромнен ресурс, но и ограничаващ фактор -** подценяване на социалните и икономически функции на защитените територии.

Индекс на Регионална конкурентоспособност

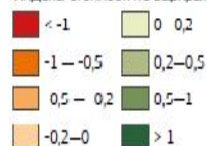
значително по-далеч от средните нива в ЕС, в групата на трите държави с най-слаби показатели

Райони	2010		2013		2016	
Северозападен	-1,387	262	-	0,562	262	1.445
Северен централен	-1,275	254	-	1.087	246	1.266
Североизточен	-1,294	256	-	0.924	247	1.112
Югоизточен	-0,562	255	-	1,403	259	1.334
Югозападен	-1,291	203	-	0,715	208	0.669
Южен Централен	-1.144	243	-	1,302	248	1.197

Карта 1.18 Индекс за регионална конкурентоспособност (RCI), 2016 г.

Индекс: стойностите варират от ниска (отрицателен) до висока (положителен)

ЕС-28 = 0

Източник: Annoni и др. (2017 г.), ГД REGIO ГИС

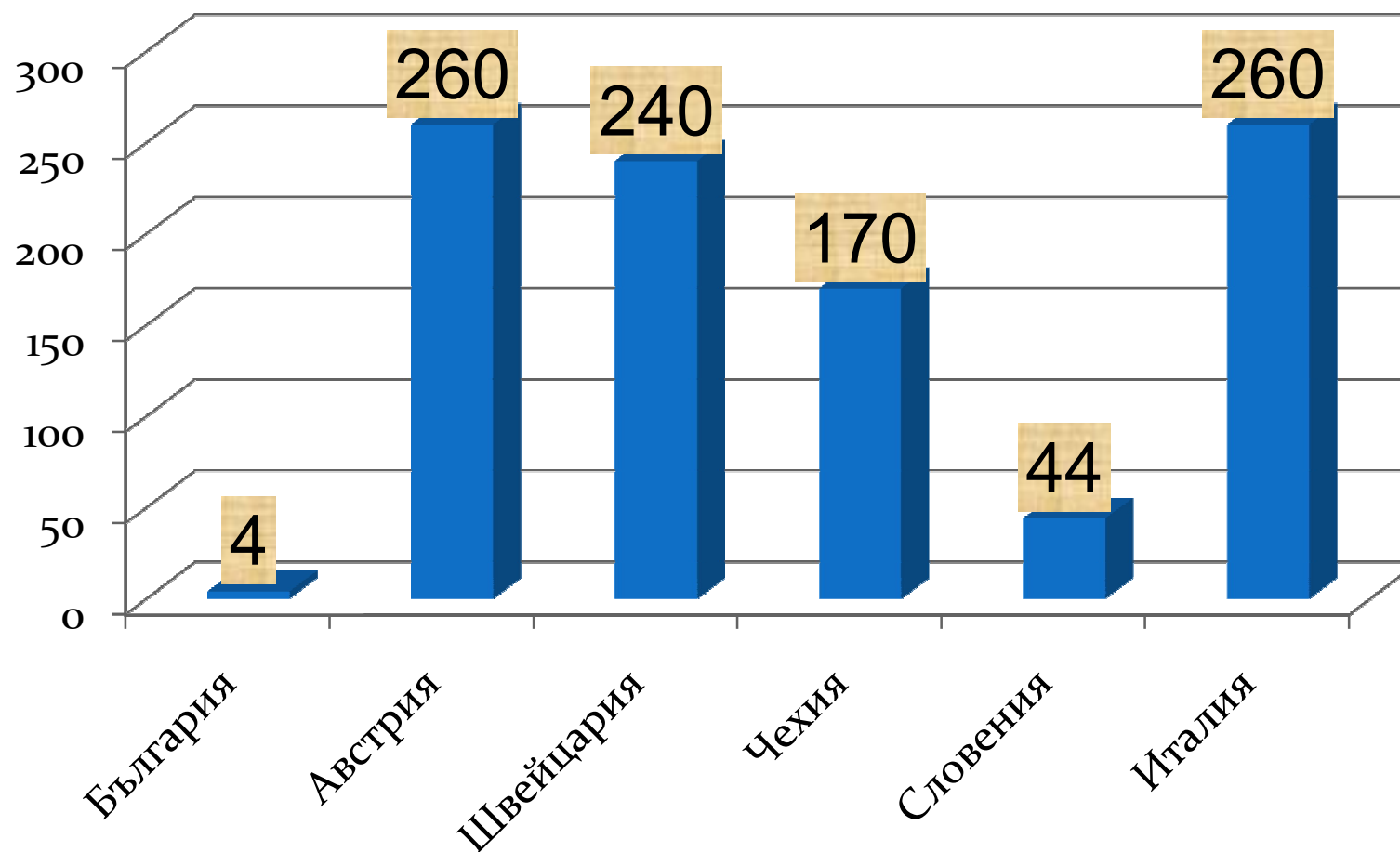
**Развитие на туристическия
потенциал
за целогодишен и зимен туризъм
като възможност за съживяване
на планинските и гранични
територии**

Показатели/ Държави	България	Австрия	Швейцария	Чехия	Словения	Италия
Площ /кв. км./	110 879	83 871	41 277	78 867	20 273	301 340
Население /млн. ж./	6 981	8 222	7 996	10 609	1 992	61 482
БВП /млрд \$/	53,7	418	646,2	194,8	46,8	2 068 трилиона
Зимни курорти /брой/	4	260	240	170	44	260
Лифтове и съоръжения /брой/	90	3313	2284	820	200	2583
Писти / км. /	200	22 500	20 000	7 000	1800	28 000
Ски посещения за година	600 000	50 000 000	11 000 000	-	-	41 000 000

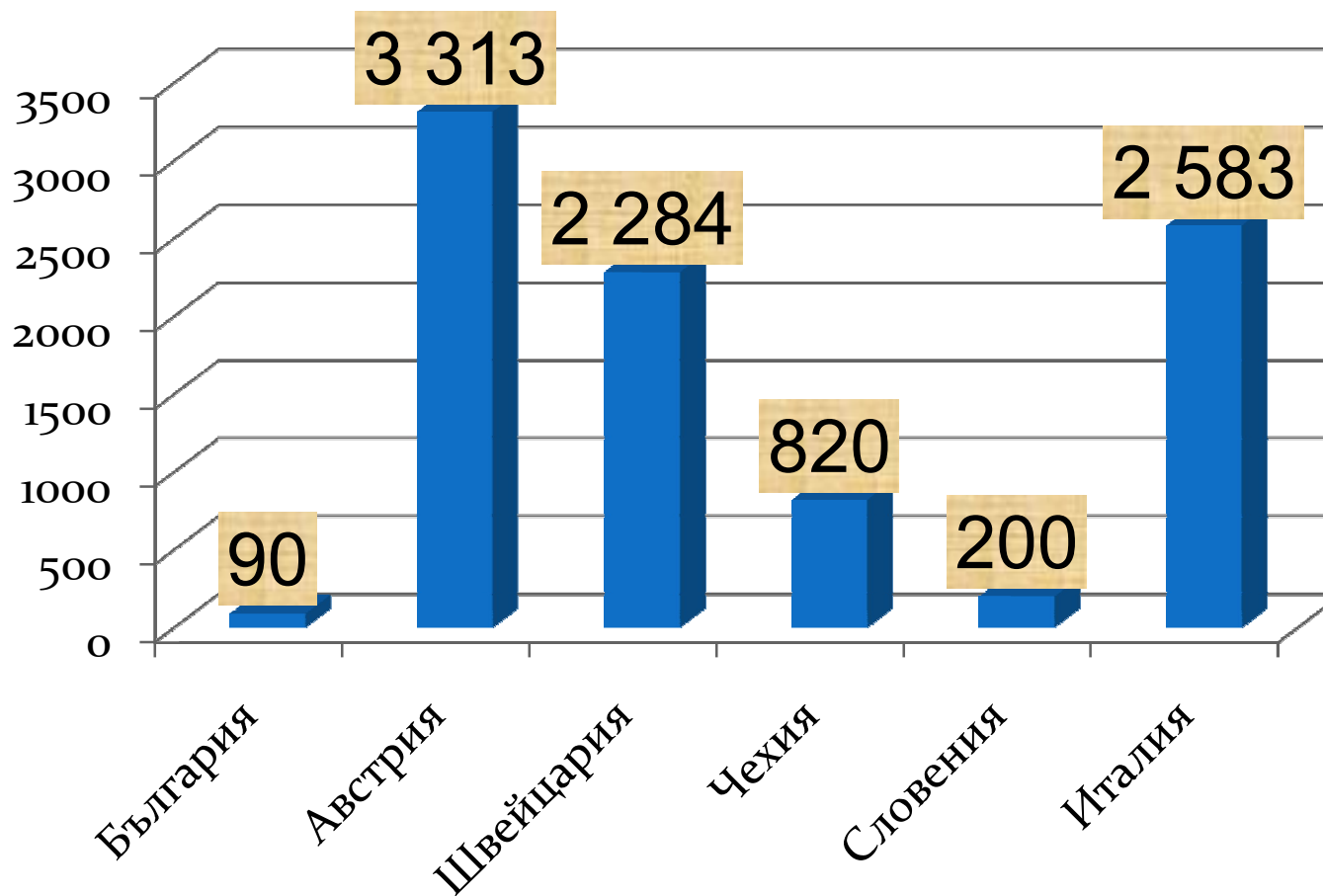
- няма данни

**-източник в-к "Преса" от 17 март 2015 г.*

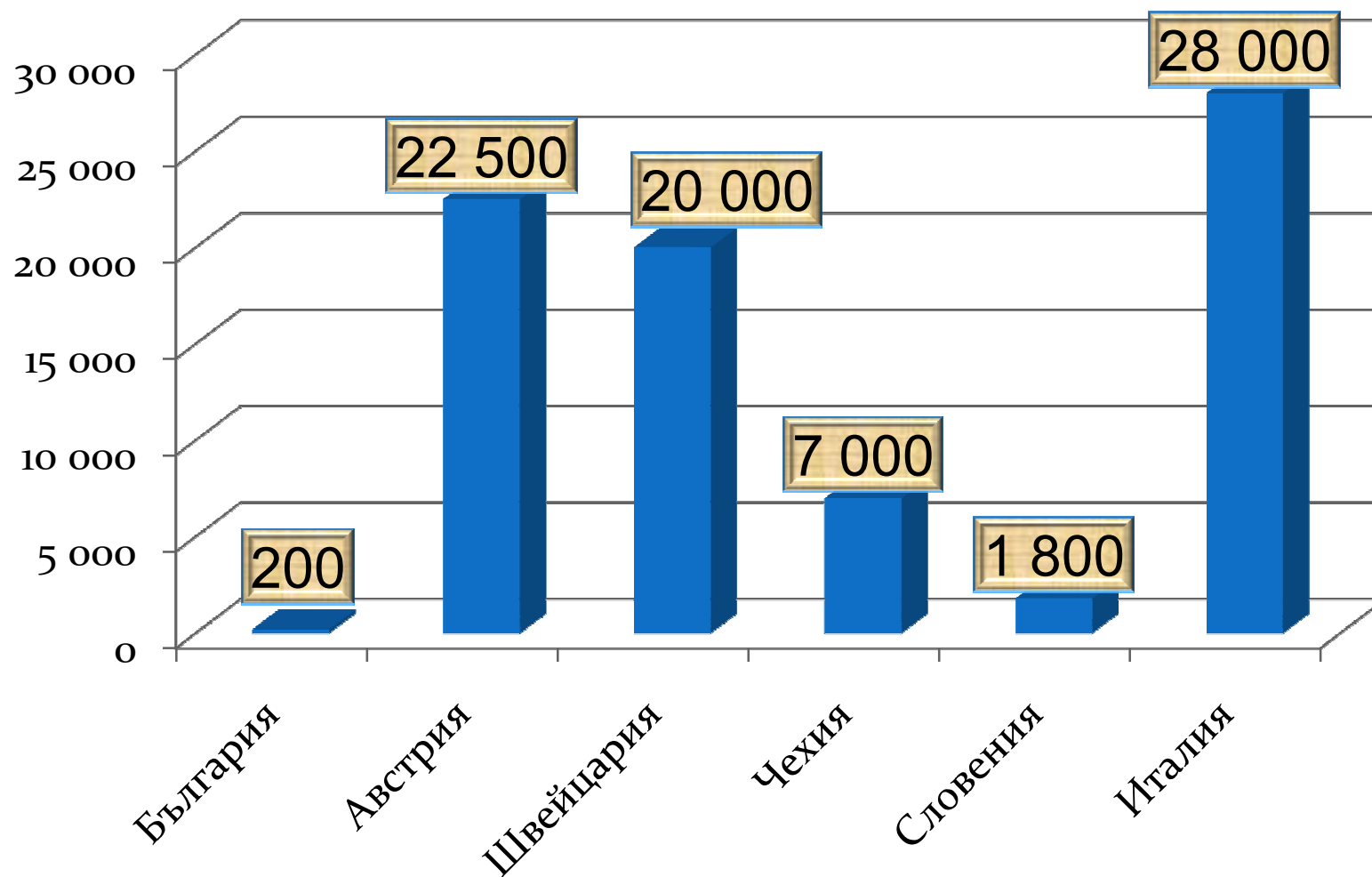
Държави и брой зимни курорти

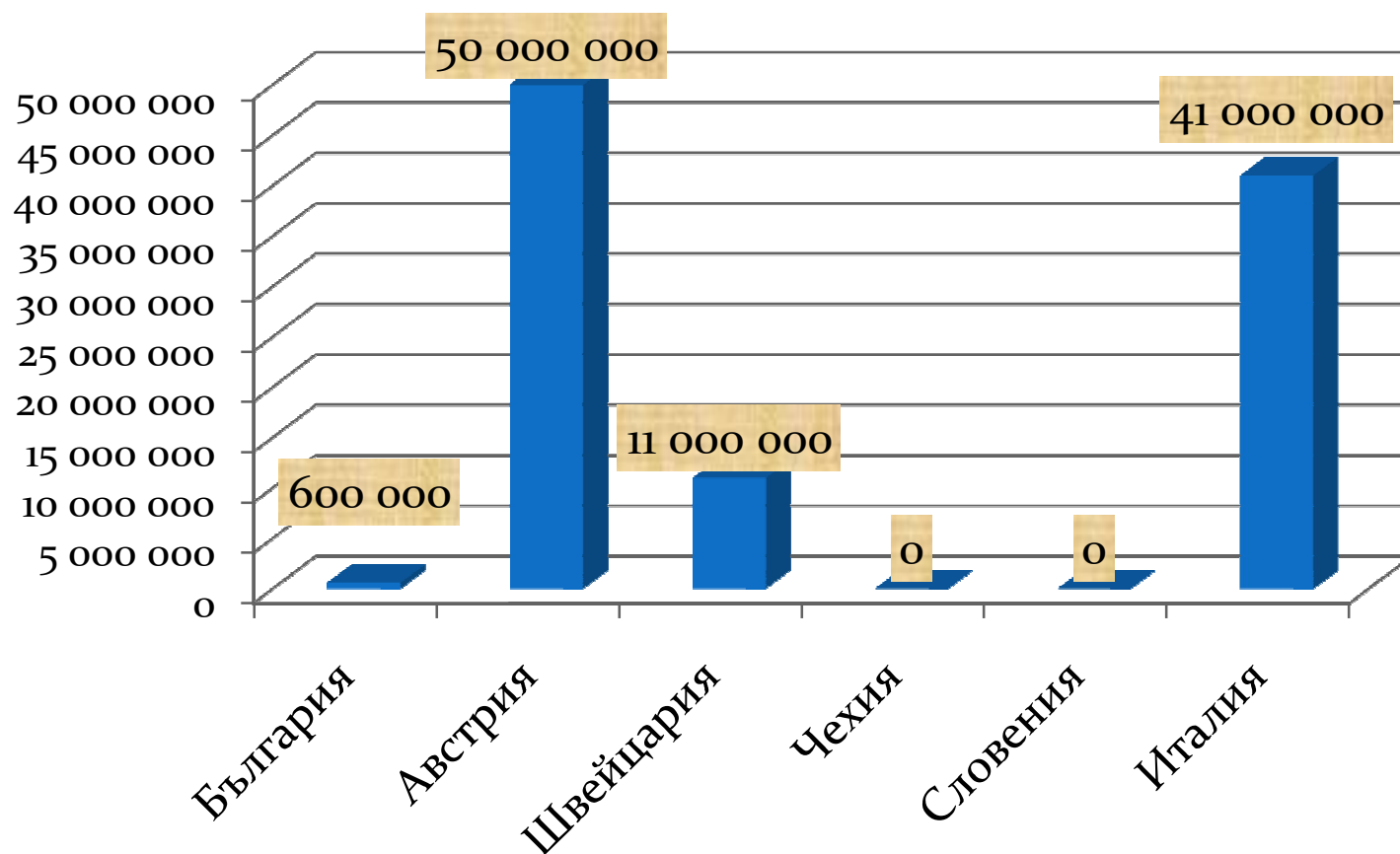
Държави и брой лифтове и съоръжения

Държави и писти в километри

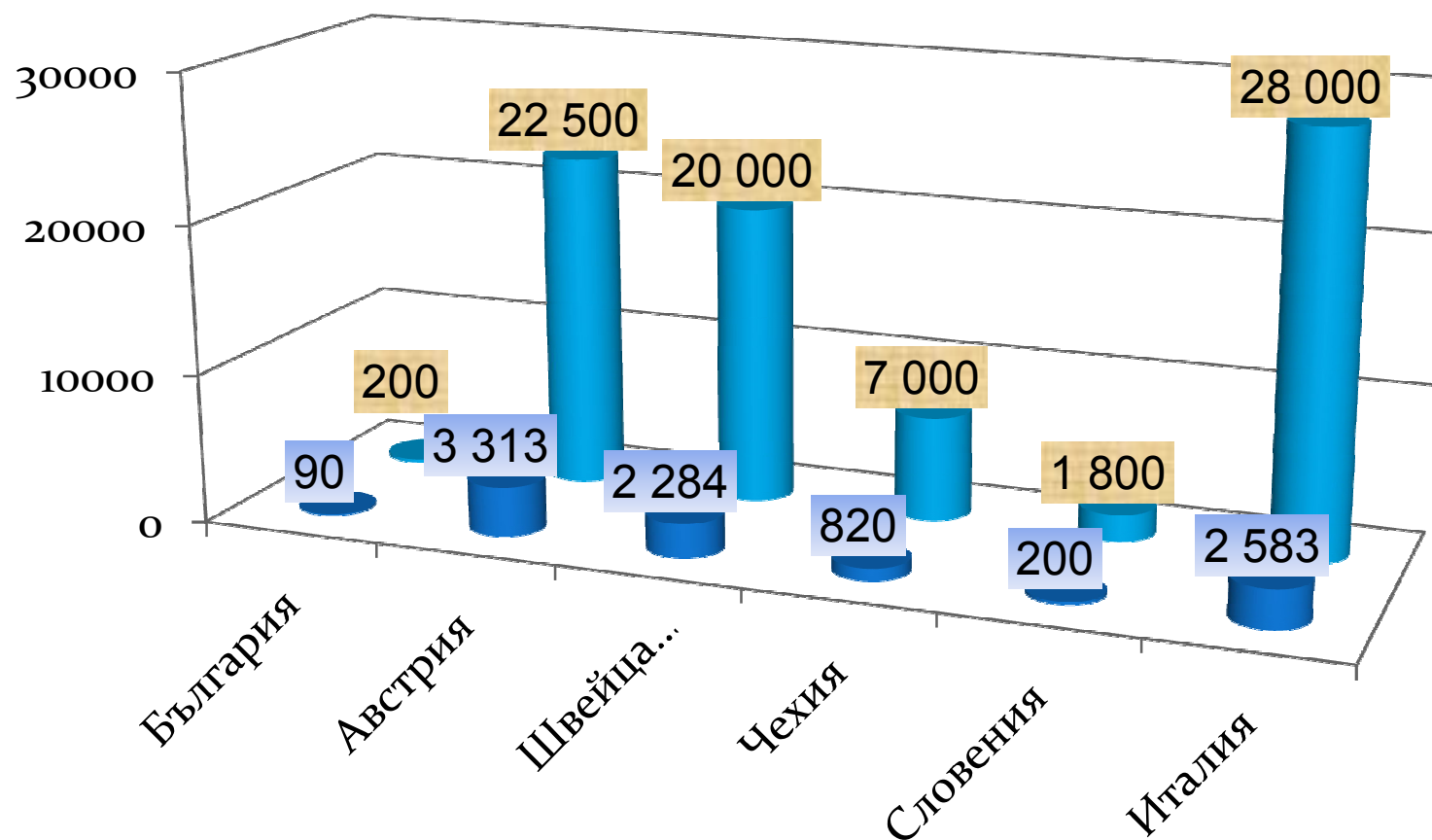

Държави и брой годишни ски посещения

* За Чехия и Словения няма данни

Държави – брой съоръжения и км. писти

Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на РПР на ЮЦР, 2018 г.

- Общо подобро социално и икономическо развитие на ЮЦР през 2018 г. - **положителни тенденции по основни макроикономически показатели.**
- Ограничен напредък в преодоляване на вътрешнорегионалните различия в ЮЦР. Социално-икономическите индикатори за област **Пловдив** са със стойности значително **над средните за района**, останалите области са с близки показатели.
- Благоприятна структура на регионалната икономика. Най-висок дял в БДС има секторът на **услугите – малко над 55%.** Сектор “Индустрия” произвежда 37,49% от БДС в района, значително по-високо от средното за страната (28,44%). Делът на аграрния сектор е 6,84%, по-висок от средния за страната (4,7%), в абсолютна стойност (в млн.лв.) е най-голям в сравнение с останалите райони.
- ЮЦР **изостава по показател БВП на глава от населението**, вкл. спрямо средната стойност за ЕС-28, знак за ограничена кохезия между регионите и за неблагоприятни характеристики на факторите за производство и растеж.

Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на РПР на ЮЦР, 2018г. [2]

- Демографските процеси се влошават. Задълбочава се дисбалансът в териториалното разпределение на населението. Промените в демографския профил на ЮЦР е с **устойчива тенденция на намаляване на населението** – в периода 2010-2018 г. то е намаляло със 103262 души - спад с 6,82%.
- Положителни тенденции в **развитието на МСП** в района. Общите приходи от дейността им нарастват устойчиво през последните три години. Приходите от дейността на МСП в **област Пловдив** е най-голям – **2/3 от общите приходи за района**.
- През 2017 г. преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) в ЮЦР възлизат на 2 842 624,3 хил. Евро - **11,6 % от тези за страната**. Повишаване спрямо 2016 г. с 10,66%. На национално ниво по-слаб ръст на ПЧИ за 2017 г. В същия период ПЧИ намаляват само в област Смолян.
- Освен бума в индустриалното производство в района, **туризмът в ЮЦР** продължава да играе все по-важна роля в икономиката и повишаването на заетостта в района, видно от увеличаващите се **приходи от нощувки**.

Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на РПР на ЮЦР, 2018г. [3]

- Инфраструктурното развитие на района изостава по отношение на дела население, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води и изграденост/състояние на ВиК инфраструктурата. (дял на **населението, обслужвано от СПСОВ – 55,2%** при средно 63,3% за страната)
- По оперативните програми, съфинансирани от ЕСИФ, в процес на изпълнение в ЮЦР са **2335 проекта на стойност над 3 млрд. лв.**
- През 2018 г. **значителен напредък по реализацията на стратегическите цели и приоритети** на Плана.
- Висок риск от **непостигане на целевите стойности на голяма част от индикаторите** по целите на Стратегия „Европа 2020“.
- Не се постига балансирано териториално развитие, междурегионалните и вътрешно-**регионалните различия се задълбочават.**
- Налице е **положително икономическо развитие**, но не и **устойчиво развитие.**

Благодаря за вниманието!

Недялко Славов

Областен управител на област Смолян

и

председател на

Регионалния съвет за развитие на

Южен централен район